

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ELLÁTOTAKKAL
ÉS HOZZÁTARTOZÓKKAL
JÁTSZMÁK KEZELÉSE

Győri Piroska

Veszprémi Érseki Főiskola

2022. Június 7.

A DEMENCIA NÉPBETEGSÉG

**A DEMENCIÁVAL ÉRINTETT IDŐS SEGÍTSÉGRE, ÁLLANDÓ
FELÜGYELETRE SZORUL**

Tünetegyüttes, visszafordíthatatlan. Romlik a rövid távú memória, zavar keletkezik a gondolkodásban, beszédben, érzékelésben, figyelemben, nehezedik a problémamegoldó képesség, észlelés, nyelvi megértés is. Orientációs zavarok lépnek fel, térben, időben és saját magára vonatkozóan is. A tünetek befolyásolják a mindennapi életet, a szociális készségeket. A demenciához gyakran társul szorongás, depresszió, nyugtalanság, hallucináció, agresszivitás, paranoid téveszmék, (pl. ellopnak valamit, meg akarják mérgezni). A tünetek súlyosbodnak, a demens betegek segítségre lesz szüksége a mindennapi élet alapvető tevékenységeiben is, állandó felügyelet igényelhetnek. A demencia hosszú évekig is eltart.

DEMENCIA MEGJELENÉSE

- *„Anyu elkezdett kóborolni én meg szétidegeltem magam, mert sokszor nem tudtam hol van. Azt éreztem, hogy nem tudom kontrollálni. Veszélyben volt, hiszen nem talált haza. Rémálmaim voltak, attól féltem, hogy megint elesik, mert előző évben combnyaktörése volt. Azt láttam, hogy nem eszik rendesen, naponta csak 1 zsemlét.”*
- *„Az ember az elején nem tudja, hogy haragudjon e rá vagy nem, nagyon nehéz volt. Azt, amit csinált, így utólag tudjuk, hogy nem tehet róla. Bosszantott minket őszintén, szólni kellett mindenért, azért is, hogy menjen el fürdeni. Aztán utána néztük, hogy mik a betegség stáció. Volt, hogy a kádba pisilt, mert a WC tető le volt hajtva és nem ismerte meg. Ma már arra se emlékszik, hogy neki volt felesége vagy húga, ha beszélünk róla. Sokszor azt se tudja, hol van, régen mindenhol ő volt szónok ma már mindig csak inkább hallgat.”*

**DEMENS IDŐSEKET SEGÍTŐK, GONDOZÓK
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK RENDSZERE**

Családtagok, egy gondozó családtag, az idős otthonában,
vagy a saját otthonában

Családtag, fizetett gondozó személy bevonásával az idős
otthonában

Családtag, szociális alapszolgáltatások igénybevételével
Professzionális szociális gondozók szakellátásban

HOZZÁTARTOZÓI FELADATOK, SZEREPEK VÁLTOZÁSA

- A hozzátartozói szerepváltozás egy folyamat, több feladat, több feszültség, majd a segítség kérés hatására bevont segítők, segítő intézmények feladatellátása következtében a hozzátartozók gondozási feladatai csökkennek, gondozóból egyre inkább újra családtag tud lenni.
- A fizikai szerepvállalás csökkenésével a lelki folyamatok, a feszültségek, a lelkiismeret-furdalás erősödhet. Amikor a lelki terheket le tudja tenni, tud pihenni, rekreálódni.
- A hozzátartozói helytállás minőségétől, az idős ember mellett betöltött szerepétől, a hozzátartozó fizikai, mentális állapotától függően az intézmények jó együttműködő, vagy a nehéz hozzátartozókat azonosítanak be.

HOZZÁTARTOZÓK, MINT GONDOZÓK

„Abbahagytam minden munkát. Próbáltam, de komoly lelkiismeret furdalásom volt a munkában a férjemért, vagy itthon a munka minőségéért. Utazni szerettünk volna a világban, a nyugdíjas években. Erre gyűjtöttünk. Most ez megy az ápolásra, gyógyszerre, pelenkára, orvosra. Elfogadtam és elengedtem a korábbi terveinket (boldog nyugdíjas évek, utazások, barátok, stb.), rengeteget dolgoztunk ezért. Gondozó lettem.”

„Elkezdtem félni, örökké néztem az órát, mikor megy az ápoló, és ha nem telefonál, akkor megnyugodhatok nem történt baj, de nem tudtam már koncentrálni a munkámra. Be kellett zárni a bejárati ajtót is, mert elkóborolt a lépcsőházon belül is. Előtte volt, hogy a szomszédok telefonáltak, hogy tárva-nyitva az ajtó és nem tudni hol van anyu. Ez is nagyon rossz érzés volt, hogy rákellett zárni az ajtót.”

DEMENCIÁVAL ÉLŐ IDŐS EMBER SEGÍTÉSE, GONDOZÁSA

Gondoskodás, gondozott világában társként részt venni, szerepváltozás megfeszülő családi határok, családon belüli nézeteltérések

Túlterhelődés, csapdába esettség érzése

Munkával kapcsolatos konfliktusok, anyagi nehézségek erőforrások hiánya, pénzbeli támogatások a hozzátartozóknak

Szerepváltozás gondozás (ápolás_gondozás szakismeret hiány, háztartás vitel, a gondozás, a támasznyújtás, döntéshozatal, gondozói kompetencia hiánya

Életvitel, az aktivitás beszűkülése

Stressz tényezők (gondozási feladatok, megélt terhek megítélése, az életére gyakorolt érzelmi hatása, benne idősek bántalmazásának rizikója)

ELHELYEZÉS ELŐTT

A primer gondozók támogató hátterek hiányában, többszörösen elveszíthetik a reményt és elbizonytalanodnak. Kihívások sorozatát élik meg nap, mint nap, pl. saját életvitelük feladása

A demens családtag önellátó képessége és elemi szociális készségei tovább romlanak.

Veszteséggel való szembesülés, megbénult családi mindennapok, erőfeszítés történik a gondozásra szoruló idős személy családban megtartására. végül elhelyezés.

A döntés ambivalens, megnyugvás (biztonság) lelkiismeretfurdalás is, majd felszabadultság, de kudarcot is.

Dilemmája: szabadság-biztonság értéke

HOZZÁTARTOZÓK

„Meg kellett hozni a döntést, sokat vergődtünk rajta. Elkezdtünk helyeket keresni, ahol megőrizheti a méltóságát. Lelkiismeretfurdalást éreztünk, hogy nem tudjuk megoldani.”

„A tünetek első megjelenésétől számítva 4 évre kértünk segítséget, akkor döntöttünk húgommal az intézményi elhelyezés mellett. Addig próbálkoztunk, hogy mi majd megoldjuk, csak közben lassan azt vettük észre, hogy nekünk már nincs saját életünk. Semmi másról nem szól csak róla, mai napig csak erről beszélünk a húgommal. Igyekeztünk megtenni mindent, ami tőlünk telhető.”

BEKÖLTÖZÉS UTÁN I.

„Beköltözés következtében voltak olyan jogai, amiktől megfosztottam, emiatt volt bűntudat érzésem, megfosztottam a szabadságát. Sokat kóborolt, állandó mehetnéke volt, itt viszont nem engedték ki az utcára, boltba egyedül. Ezek sokkal mélyebben érintettek, mert ő ezt nehezen viselte, hogy ő most miért nem mehet ki. De nyugodt voltam, hogy most megfelelően eszik, kap reggelit, ebédet, vacsorát.”

„Láttam mikor bekerült, hogy el kezdte élvezni. Nekem is nagyon jó volt, hogy végre kikapcsolhattam a telefont, nem kellett folyamatosan azt néznom és várnom, hogy kapom a hívást, hogy történt vele valami. Felszabadító érzés volt, biztonságban tudtam. Szerintem fontosabb, hogy biztonságban van, mint hogy ha történik vele valami, akkor azért én leszek a felelős. Alapvetően az volt nehéz, hogy be kellett ismernem én őt nem tudom ápolni, nem vagyok ilyen típus. Este 6-ig dolgozom, van egy gyerekem, én ezt nem tudom csinálni.”

BEKÖLTÖZÉS UTÁN II.

„Sokan megjegyezték: Te beköltöztetted egy otthonba? Még a mai napig azt mondogatják az emberek, hogy én a hozzátartozómat biztos nem tenném be. De ez nem a betevésről szól, mikor az ember egy csomó pénzt áldoz rá havi szinten, ez nem arról szól, hogy én leakarom rázni, hiszen tényleg rengeteg pénzbe kerül. De felmérem azt, hogy én nem tudom megoldani, szerintem sokan nem merik belátni, hogy ők nem tudnak ápolni. Jó akkor végtelenségig ápolom, és inkább belebetegszem. az ápoló sokszor már sokkal betegebb, mint maga az ápolott, pszichés és fizikai értelemben is nagyon megterhelő ez.”

„Azt gondoltam keresek pár hónapra egy otthont, hogy én egy kicsit kifújjam magam. Az ember a saját szüleinek nem akar rosszat, próbáltam jó helyet keresni neki. Azt mondtam neki, hogy rehabilitációra megy 1-2 hónapra, mert tudtam, hogy az nem lesz ellenére. De rossz érzés volt, hogy hazudnom kellett neki.”

BENTLAKÁS HOZZÁTARTOZÓI CSOPORT

„Hozzá tartozói csoportra, az elején szükség lett volna rá főleg, hogy ne vegyünk személyes bántásnak, amiket mondott. Én inkább nem olvasok utána a betegségnek, mert csak frusztrál, hogy ne hogy ez legyen vele is, amiket ott olvasok. Nem akarom például hallani azt, hogy ez örökletes. Most úgy érzem jó kezekben van, és nekem úgy sincs ráhatásom. Nem valószínű, hogy most csatlakoznék, mert szeretnék távol maradni a negatívumoktól, ne hogy valaki elbizonytalanítson, a hozzátartozók között mindig van, aki nagyon negatív, vagy mindenbe beleköt. De például a családi nap nagyon tetszett, ahol közös főzés beszélgetés volt lakókkal hozzátartozókkal. Inkább ezekre a kötetlenebb programokra, beszélgetésekre, ünnepeken való részvételre lennék fogékony.”

HOZZÁTARTOZÓI JÁTSMÁK

Hozzá tartozó-intézmény

- Viselkedési tünetek, melyek korábban is voltak
- Információ a demensről (gondozó személyzet, vezetők)

Hozzá tartozó-család

- Korábbi családi-kapcsolati mintákat gyakorolják, intézmény bevonása
- Rokon vagy örökös

**EGYÜTT-MŰKÖDNI.
KÜZDELEM A HÁLÓZATBAN
HOZZÁTARTOZÓK SEGÍTÉSE**

Ismernünk szükséges az ellátottat és a hozzátartozót., szoros kapcsolat, diplomáciai kommunikáció

Eszközök, programok, AC, hozzátartozói csoportok

Gondozók rekreálódása, szakemberek együttműködése, (együttműködés személyi szinten önmagunkkal, önmagunk érdekében, együttműködés képessé válni)

A mai középgeneráció felé közvetítenünk kell, hogy tudjuk milyen helyzetben vannak, a cél közös , a feladatok megoszthatók. Ez egy misszió.

KÖSZÖNÖM

